

SAMEN WERKEN AAN DE BESTE HAVEN. MAKE IT HAPPEN.

KWARTAALBRIEFING OVER DE LOPENDE ONTWIKKELINGEN
IN HET ROTTERDAMSE HAVEN- EN INDUSTRIECOMPLEX

Juli 2018

Kwartaalbriefing 2de kwartaal 2018

Per kwartaal brengt de Algemene Directie van het Havenbedrijf Rotterdam N.V. een briefing uit over de lopende ontwikkelingen en high-lights in het Rotterdamse haven- en industriegebied.

Aanhoudende groei containeroverslag kan daling overslag overige sectoren niet volledig compenseren

- De haven van Rotterdam heeft in de eerste zes maanden van 2018 een overslag gerealiseerd van 232,8 miljoen ton. Dat is 2,2% minder dan in het eerste halfjaar van 2017. De groei van de containeroverslag, een van de strategische speerpunten van het Havenbedrijf, zette door met 5,9% (in tonnen, +6,2% in TEU) ten opzichte van de eerste zes maanden van 2017, inclusief een nieuw overslagrecord in mei. De groei in containeroverslag heeft echter de daling in de overslag van nat en droog massagoed niet kunnen compenseren. De teruggang bij massagoed zat vooral in de overslag van kolen, ruwe olie en minerale olieproducten zoals stookolie. Opvallende groeisegmenten waren LNG en biomassa met ruime verdubbelingen ten opzichte van overslagvolumes in dezelfde periode vorig jaar. De financiële positie van het Havenbedrijf over het eerste halfjaar van 2018 was stabiel. Het resultaat vóór belastingen bleef nagenoeg onveranderd op € 126,1 miljoen.

Het volledige halfjaar bericht is te lezen via: <https://www.portofrotterdam.com/nl/nieuws-en-persberichten/aanhoudende-groei-containeroverslag-kan-daling-overslag-overige-sectoren>

Energietransitie

- Klimaatplannen industrie Rotterdam-Moerdijk*: een emissiereductie van bijna 10 megaton CO₂ op jaarbasis in 2030. Dat is de uitkomst van de werkgroep Industriecluster Rotterdam-Moerdijk die de afgelopen maanden concrete voorstellen samenstelde hoe de industrie in de regio kan bijdragen aan de nationale klimaatdoelen. Ook is een route uitgestippeld richting 2050. De voorstellen van de werkgroep, onder voorzitterschap van Allard Castelein, CEO Havenbedrijf Rotterdam, vormden een belangrijke bijdrage aan de hoofdlijnen voor een landelijk Klimaatakkoord. Het kabinet zal hiervoor in het najaar een voorstel doen. De energietransitie in de haven van Rotterdam is een zaak van veel kleine stappen, door heel veel partijen, op weg naar een groot doel dat uiteindelijk alleen kan worden bereikt op basis van een nieuw energie- en grondstoffensysteem. Dat kost tijd. Intussen worden er alvast maatregelen genomen om zoveel mogelijk uitstoot op de korte termijn te beperken, zoals het hergebruik en ondergronds opslaan onder de zeebodem van CO₂ in lege gasvelden. Om de belangrijkste aspecten van de energietransitie helder voor het voetlicht te brengen, heeft het Havenbedrijf Rotterdam een handzaam overzicht samengesteld. Zie hiervoor:

<https://www.portofrotterdam.com/nl/de-haven/energietransitie>

- CO₂-opslag onder Noordzee*: Om broeikasgassen te beperken zet het kabinet in op afvang, transporteren en opslag van CO₂ in lege gasvelden. Het Havenbedrijf Rotterdam, Gasunie en EBN namen vorig jaar het initiatief voor het project Porthos (Port of Rotterdam CO₂ Transport Hub & Offshore Storage) in het Rotterdamse havengebied. Het concept hiervoor bestaat uit een verzamelleiding door het havengebied die fungeert als een basisinfrastructuur, waarop verschillende bedrijven kunnen aansluiten voor de levering van door hen afgevangen CO₂. Ook is het de bedoeling CO₂ te leveren aan de glastuinbouw. Uit de afgeronde haalbaarheidsstudie blijkt dat het afvangen en

transporteren van CO₂ en het opslaan ervan diep onder de Noordzee technisch haalbaar, veilig kan en kosteneffectief is.

- *Coalitie voor stimulans groene waterstof*: het Havenbedrijf Rotterdam is één van de leden van de zogenoemde Waterstof Coalitie, een initiatief van Greenpeace Nederland. De coalitie wordt gevormd door 23 organisaties die deelnemen aan de klimaattafel-gesprekken voor een nieuw klimaatakkoord. De Waterstof Coalitie heeft op 31 mei 2018 in een manifest de regering opgeroepen om groene waterstof te stimuleren voor verdere verduurzaming van de energievoorziening. In het manifest wordt een systematiek voorgesteld voor het realiseren van een grootschalige groene elektriciteitsproductie. Op weg naar een groene waterstofeconomie kan blauwe waterstof worden ingezet. Deze waterstof wordt gemaakt uit aardgas, waarbij de vrijkomende CO₂ wordt opgevangen en ondergronds opgeslagen. Hiervoor zijn de plannen voor het Porthos-project in de haven van groot belang. Daarbij wordt afgevangen CO₂ in kassen gebruikt en de rest onder de zeebodem opgeslagen.

<https://www.portofrotterdam.com/nl/de-haven/energietransitie>

- *Oproep tot Noordwest-Europese coalitie voor gezamenlijke CO₂-prijs*: het Havenbedrijf Rotterdam heeft tijdens de Energy in Transition Summit van 11 april 2018 het kabinet opgeroepen om met landen in Noordwest-Europa een coalitie te vormen voor de invoering van een gezamenlijke CO₂-prijs. CEO Allard Castelein hield op de summit een pleidooi voor een veel hogere CO₂-prijs, in samenhang met een nieuw industriebeleid voor ons land. Een hogere CO₂-prijs is een stimulans voor nieuwe investeringen in schone technologieën en innovatie. Op de bijeenkomst maakte het Havenbedrijf Rotterdam ook de resultaten bekend van de CO₂-impact van transport over zee en in het achterland. Het Havenbedrijf kondigde daarnaast een stimuleringsregeling aan van € 5 miljoen voor eigenaren van schepen en charteraars die experimenteren met low-carbon of zero-carbon brandstoffen voor klimaatvriendelijke zeevaart.

Duurzaamheid en Leefomgeving

- *Aanpak paraffinelozingen*: op 7 mei 2018 ondertekende het Havenbedrijf Rotterdam een intentieovereenkomst waarmee het de afgifte van paraffine waswater in de haven ondersteunt. De aanpak tegen paraffinelozingen op zee is een samenwerking tussen het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat¹, het Havenbedrijf Rotterdam, Koole Terminals, Bolsius International, de Koninklijke Vereniging van Nederlandse Reders, Stichting de Noordzee en Rijkswaterstaat. Tot nu toe mochten schepen op grond van internationale afspraken onder specifieke voorwaarden dit vervuilde schoonmaakwater op zee lozen. Echter paraffinerestanten zijn schadelijk voor het maritieme ecosysteem en leiden na het aanspoelen op Nederlandse stranden in veel gevallen tot hoge opruimkosten. Eind 2018 volgt een tussentijdse evaluatie, waarna een besluit wordt genomen over de definitieve wijze van voortzetting van de vergoeding in de toekomst.
- *Landelijk ontgassingsverbod binnenvaarttankschepen*: minister Van Nieuwenhuizen (Infrastructuur en Waterstaat) wil dat de internationale afspraken, die betrekking hebben op een landelijk ontgassingsverbod voor binnenvaarttankschepen, halverwege 2020 in Nederland ingevoerd zijn. Het verbod moet voorkomen dat binnenvaarttankers tijdens het varen schadelijke dampen van ladingresten naar de open lucht laten ontsnappen om zo het schip schoon te krijgen. Een taskforce, waar het Havenbedrijf Rotterdam lid van is, wordt opgericht om samen met het bedrijfsleven de invoering van dit nationale ontgassingverbod soepel te laten verlopen. Dit heeft de minister op 28 mei 2018 afgesproken met provincies en vertegenwoordigers van verladers, industrie, opslagbedrijven en binnenvaartschippers.

Innovatie

- *Innovatieprogramma PortXL*: tijdens het PortXL event 'Shakedown', dat op 14 juni 2018 plaatsvond, ondertekende Ionada BV een pilot-overeenkomst met Van Oord voor het testen van Ionada's Semi-Dry-Scrubbing-technologie. Deze scrubber-technologie vermindert scheepsemissies, bespaart op brandstofkosten terwijl de IMO 2020 0,5% zwavel emissievoorschriften worden nageleefd. Daarnaast heeft het Havenbedrijf Rotterdam een samenwerkingsovereenkomst gesloten met vier jonge bedrijven. Met Tulyp Wind (Arkomp) om een studie te doen voor het vinden van een geschikte pilotlocatie in de haven voor het plaatsen van hun compacte tulpvormige windmolens. Met EConcrete wordt gekeken of hun duurzame betonproducten kunnen worden toegepast op en in kademuren in de

¹ <https://www.rijksoverheid.nl/ministeries/ministerie-van-infrastructuur-en-waterstaat/nieuws/2018/05/07/aanpak-resten-paraffine-op-zee-en-strand>

haven. Met Cargoledger wordt hun systeem getest dat het afhandelen en verzenden van ladingen eenvoudiger maakt. En met WhaleWashing wordt onderzocht waar in de Rotterdamse haven de eerste 'carwash' voor schepen kan komen. Samen met 10 andere starters en doorgroeiers volgden deze ondernemingen het programma PortXL, waarbij innovaties van over de hele wereld naar Rotterdam worden gehaald om daar hun initiatief verder te ontwikkelen. Meer informatie over PortXL: <https://portxl.org/>

- *Rotterdam Makers District*: gemeente Rotterdam en Havenbedrijf Rotterdam werken samen aan de verdere ontwikkeling van RDM en M4H (Merwe-/Vierhavens) tot Makers District, waarvan de visie en strategie begin dit jaar werden gelanceerd. Voor het gebied M4H ligt een grote en complexe transformatieopgave. Een belangrijk platform hiervoor is Internationale Architectuur Biënnale Rotterdam (IABR 2018). Op 5 juni 2018 ging de achtste editie van de IABR van start. Het programmabureau M4H verkende met de IABR hoe M4H en omliggende wijken de komende jaren proeftuin én etalage voor een technologisch én maatschappelijk succesvolle energietransitie in Rotterdam kunnen worden. Naast deze ruimtelijke planvorming voor de grote transformatie vinden steeds meer maakbedrijven hun weg naar het Rotterdam Makers District. Zo tekende het Havenbedrijf Rotterdam de laatste contracten voor de Grofsmederij op de RDM. Aan de overkant, in M4H, werd een contract getekend met HEAD electronics. Dit bedrijf gaat 3.000 m² afnemen en levert ca 150 arbeidsplaatsen, veelal op MBO en HBO niveau. Meer informatie over het IABR-programma: https://www.iabr.nl/nl/editie/iabr2018_2020 en M4H: <https://www.rotterdammakersdistrict.com/>

Digitalisering

- *Pronto*: op 18 april 2018 lanceerde het Havenbedrijf Rotterdam de eerste versie van Pronto. Pronto is een nieuwe applicatie die de processen in de haven efficiënter laat verlopen voor de circa 30.000 schepen die de Rotterdamse haven jaarlijks aandoen. Op basis van internationale standaarden biedt Pronto rederijen, agenten, dienstverleners en operators een gezamenlijk platform voor informatie-uitwisseling rond hun port calls. Zodoende kunnen alle gebruikers de activiteiten tijdens de port call optimaal plannen, uitvoeren en monitoren. Door de eenduidige onderlinge data-uitwisseling, kan een port call veel slimmer en efficiënter worden gepland en sneller afgehandeld. Meer over Pronto: <https://www.portofrotterdam.com/nl/tools-services/pronto>.

Bereikbaarheid

- *Stimulans voor spoorgoederenvervoer*: partijen betrokken bij het goederenvervoer over het spoor hebben met Staatssecretaris Van Veldhoven (Infrastructuur en Waterstaat) overeenstemming bereikt over een maatregelenpakket om het spoorgoederenvervoer nog duurzamer en aantrekkelijker te maken. Er is een flinke verlaging van het tarief afgesproken, waarmee de gebruiksvergoeding vergelijkbaar wordt met het tarief in Duitsland. Verder zijn er afspraken gemaakt over het verder goed en verantwoord uitrollen van het Europese spoorveiligheidssysteem ERTMS, havenlogistiek en over de verbetering van de leefomgeving voor omwonenden langs het spoor. Het maatregelenpakket stimuleert een modal shift en is daarmee in lijn met de klimaatdoelstellingen en het Regeerakkoord. Voor meer informatie: <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/spoor/veiligheid-op-het-spoor/spoorbeveiliging-ertms>
- *ESPO (European Sea Ports Organisation) 2018*: tijdens het 15^e ESPO congres met het thema 'Investering in the port of tomorrow', dat plaats vond op 31 mei en 1 juni 2018, riep Allard Castelein, CEO van het Havenbedrijf Rotterdam, de Europese Unie (EU) op tot verdere investeringen in infrastructuur in havens en achterlandverbindingen. Dit om de economie en concurrentiepositie van Europa verder te versterken. Hij bepleite dat in de komende meerjarenbegroting van de EU meer financiële middelen worden vrijgespeeld voor infrastructuur. Daarmee doelde hij op het uitbreiden van de zogeheten Connecting European Facility (CEF) met Europese energietransitie projecten, zodat havens toekomstbestendig, vitaal en concurrerend blijven. Met deze oproep sluit Allard Castelein zich aan bij de recente oproep van ESPO en 40 partner organisaties, tijdens de TEN-T dagen, in Ljubljana. Daarnaast vroeg hij aandacht voor de uitdagingen op het gebied van geopolitiek, digitalisering en energietransitie. Meer informatie over ESPO: <http://www.espo-conference.com/>
- *Aanpak knelpunt A15*: minister Van Nieuwenhuizen (Infrastructuur en Waterstaat) trekt € 300 miljoen uit voor de aanpak over het knelpunt op de A15 tussen Papendrecht en Gorinchem. De A15 is een belangrijke wegverbinding door de provincies Zuid-Holland en Gelderland, tussen de haven van Rotterdam en Duitsland. De provincie Zuid-Holland zal € 30 miljoen bijdragen aan het nieuwe project. Met de startbeslissing begint de MIRT-verkenning (Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport) waarin wordt bekeken hoe het knelpunt uit de file top 50

het beste opgelost kan worden. In de verkenning worden verschillende alternatieven onderzocht, waaronder een wegverbreding en de inzet van innovatieve verkeerstechnieken om het verkeer vlotter te laten doorstromen. In 2020 wordt in een voorkeursbeslissing vastgelegd wat er precies gaat gebeuren op het traject; naar verwachting gaat in 2025 de schop de grond in. Het Havenbedrijf draagt financieel en in menskracht bij aan het onderzoek.

(Rijks) Havenmeester van Rotterdam

- *Incident 3e Petroleumhaven – Bow Jubail*: op 23 juni 2018 vond een ernstige waterverontreiniging plaats in de Derde Petroleumhaven in het Botlekgebied. Het schip de Bow Jubail voer tegen een steiger, waardoor het ruim 217m³ zware stookolie verloor. Het Havenbedrijf Rotterdam en de hulpdiensten hebben zo snel als mogelijk oliekerende schermen geplaatst om verspreiding van olie te voorkomen. Het plaatsen van de olieschermen was succesvol, maar een deel van de olie had zich vanwege de stroming al verspreid door de havens. De Divisie Havenmeester van het Havenbedrijf Rotterdam is primair verantwoordelijk voor de coördinatie van opruimwerkzaamheden in de havens en de gevolgen voor de bedrijven en scheepvaart. Er is hard gewerkt om de openbare kades, oevers en een aantal steigers aan de zuidtak van de Derde Petroleumhaven schoon te maken. Er is inmiddels 190 m³ olie geruimd en de situatie op het water van de Rotterdamse haven is drie weken na het incident weer normaal.
- *Deltaport Donatiefonds*: stichting Vogelklas Karel Schot, opvangcentrum voor wilde vogels, heeft een donatie van het Deltaport Donatiefonds (het burenfonds voor de Rotterdamse Haven) van € 10.000,00 ontvangen. Overheden, particuliere instanties en vrijwilligers in en om het havengebied namen hun rol en hebben allemaal een helpende hand toe gestoken om de honderden zwanen, die in de problemen waren geraakt door het incident met olievervuiling in de Rotterdamse Haven, te redden. De eerste 41 schone zwanen werden zaterdag 14 juli vrijgelaten bij het Grevelingenmeer ter hoogte van Oude-Tonge. Ondertussen zijn alle zwanen weer schoon. Meer informatie: www.deltaportdonatiefonds.nl.
- Nautische cijfers:
 - De *Nautische Safety Index* (NSI) score valt aanzienlijk lager uit dan eerdere maanden en komt uit op 6,51 waar 7 de norm is. De NSI is een indexcijfer waarbij het actuele aantal scheepsongevallen en voorvallen wordt afgezet tegen de normperiode 2012-2015. Hierbij tellen ernstigere scheepsongevallen zwaarder mee en minder ernstige scheepsongevallen minder zwaar. De score van de normperiode 2012-2015 is vastgesteld op een 7,0. De lagere NSI score wordt enerzijds veroorzaakt door het ongeval met de Bow Jubail. Dit ongeval wordt geclassificeerd als een zeer ernstig scheepsongeval. Anderzijds valt de score ook lager uit vanwege een aanvaring in mei jl. tussen een watertaxi en een sloep. Dit ongeval wordt ook als een ernstig scheepsongeval geclassificeerd. Het ongeval met de Bow Jubail wordt door meerdere partijen (waaronder de Onderzoeksraad voor Veiligheid) geanalyseerd. Het ongeval met de watertaxi en de sloep wordt door de zeehavenpolitie onderzocht.
 - Over het eerste half jaar werden 91 waterverontreinigingen geregistreerd. Hierbij werd 223,5m³ gemorst. Deze grote hoeveelheid werd hoofdzakelijk veroorzaakt door het ongeval met de Bow Jubail. Hierbij werd in totaal 217,4m³ stookolie gemorst. Het merendeel van de waterverontreinigingen (88 van de 91) was in omvang minder dan 1m³.
 - In het tweede kwartaal 2018 deden 7.612 zeeschepen de haven aan. Vergeleken met hetzelfde kwartaal vorig jaar lijkt er sprake te zijn van een licht opwaartse trend.

Veiligheid en Cyberresilience

- *Onderzoek naar Cyber Security in de Rotterdamse haven*: tijdens het World Economic Forum 2018, op 23-26 januari 2018, in Davos, Zwitserland is cybersecurity als één van 's werelds grootste risico's bestempeld. Het aantal cyberaanvallen neemt drastisch toe en cyberaanvallen belasten de wereldeconomie jaarlijks met zo'n \$445 miljard. De praktijk heeft aangetoond dat bedrijven in de Rotterdamse haven ook kwetsbaar kunnen zijn voor digitale dreigingen. Door de toenemende mate van digitale informatie-uitwisseling en verbanden tussen ketens en organisaties in het Rotterdams havengebied is cybersecurity van cruciaal belang en is de behoefte aan strategisch inzicht in cybersecurity gegroeid. Recent is daarom vanuit een samenwerking tussen het Havenbedrijf Rotterdam, FERM, SmartPort, de Veiligheidsalliantie regio Rotterdam, de Haagse Hogeschool en de Avans Hogeschool, gestart met een veiligheidsonderzoek naar cybersecurity in de Rotterdamse Haven.
- *Haven Cybermeldpunt in gebruik genomen*: de 170 bedrijven in het Rotterdamse haven- en industriegebied die vallen onder de havenbeveiligingswet worden verplicht grootschalige IT-verstoringen te melden aan het Haven

Cybermeldpunt. Op 11 juni 2018 namen burgemeester Aboutaleb en (Rijks)Havenmeester en port security officer René de Vries het meldpunt in gebruik. Het instellen van het Haven Cybermeldpunt is één van de maatregelen die bijdragen aan het versterken van de digitale weerbaarheid en veiligheid van de Rotterdamse haven. Door het vroegtijdig melden van IT-verstoringen is het Havenbedrijf Rotterdam in staat om te bepalen of er maatregelen nodig zijn om de veiligheid in het Havengebied te blijven garanderen.

- *Cameratoezicht Haven Rotterdam*: op 13 juni 2018 ondertekenden de Douane, de gemeente Rotterdam, Deltalinqs, de Zeehavenpolitie en het Havenbedrijf Rotterdam het convenant 'Cameratoezicht Haven Rotterdam'. Hierin hebben de partijen de ambitie vastgelegd om het veiligheidsniveau binnen het havengebied, elk vanuit hun individuele verantwoordelijkheid, structureel te verhogen en daarmee het ondernemersklimaat te verbeteren.

Sponsoring en subsidies

- *Sponsorcontracten*: op 3 april 2018 slot het Havenbedrijf Rotterdam een driejarig sponsorcontract ter waarde van € 45.000,- met Diergaarde Blijdorp. Het bedrag wordt besteed aan educatie op het gebied van duurzaamheid. Ook tekende het Havenbedrijf een contract in het kader van het 100-jarige jubileum van het Rotterdam Philharmonisch Orkest, om zo een livestream van het jubileumconcert op het Schouwburgplein mogelijk te maken voor alle Rotterdammers en steunt het Havenbedrijf de jubileumactie 'Wijk in de zaal'. Tot slot werd een nieuw driejarige sponsorovereenkomst getekend met het CHIO. De overeenkomsten passen in het beleid van het Havenbedrijf Rotterdam om sponsoring primair in te zetten om de band tussen stad en haven te verstevigen en om de stad aantrekkelijk te houden als vestigingsplaats.
- *SmartPort*: op 12 april 2018 hebben SmartPort en het Havenbedrijf Rotterdam de overeenkomst met de TU Delft voor de financiering van de leerstoel Havens & Scheepvaartwegen met vijf jaar verlengd. De leerstoel werd in 2011 opgericht en is vanaf het begin door het Havenbedrijf Rotterdam gesponsord. De leerstoel Havens & Scheepvaartwegen heeft als opdracht doelgericht wetenschappelijk onderzoek te doen op gebieden als haveninfrastructuur, -ontwerp en nautiek. De leerstoel wordt ondersteund omdat het van belang is de kennis en expertise op het gebied van havenexploitatie en logistiek te blijven ontwikkelen en om te kunnen voldoen aan de behoefte aan hoogopgeleide professionals in deze en aanverwante sectoren. Tevens maakten de partijen bekend dat prof.dr.ir. Mark van Koningsveld is aangesteld als nieuwe hoogleraar van de leerstoel. SmartPort en het Havenbedrijf Rotterdam stellen de komende vijf jaar in totaal € 1 miljoen ter beschikking. Daarnaast werd op 19 april 2018 bekend gemaakt dat de samenwerking tussen o.a. de gemeente Rotterdam, het Havenbedrijf Rotterdam en SmartPort verlengd is tot 2023. SmartPort ontwikkelt kennis die nodig is voor de complexe transities in energie en digitalisering in het Rotterdams havengebied. Het kennisinstituut heeft in de afgelopen 3 jaar, 70 projecten ontwikkeld, met een omvang van € 35 miljoen in samenwerking met meer dan 100 bedrijven in en om de Rotterdams haven.

Verdere ontwikkelingen

- *Uitspraak Europese Hof van Justitie*: op 31 mei 2018 deed het Europese Hof van Justitie uitspraak in de procedure tussen de Nederlandse Zeehavens en de Europese Commissie inzake de timing van de invoering van vennootschapsbelasting voor deze zeehavens. Door deze uitspraak zijn de Nederlandse zeehavens belastingplichtig geworden vooruitlopend op de havens in buurlanden waarmee zij in concurrentie zijn. Een gecoördineerde aanpak had in de optiek van de Nederlandse havenbedrijven moeten leiden tot een uniforme ingangsdatum voor de heffing van vennootschapsbelasting. Indien dat niet het geval is, wordt hierdoor de concurrentiekracht van Nederlandse zeehavens beïnvloed.
- *Sociale Innovatie*: op 7 juni 2018 vond de officiële kick-off van het project Rotterdams Initiatief Sociale Innovatie (RISI) onder leiding van professor Henk Volberda, Erasmus Universiteit Rotterdam plaats. Dit project, geïnitieerd door Deltalinqs, CNV Vakmensen en het Havenbedrijf Rotterdam, heeft als doel het Haven Industrie Complex (HIC) voor te bereiden op de toekomst en stelt bedrijven en werknemers in staat om deze gezamenlijke uitdaging op te pakken. Onderwerpen die aan de orde kwamen waren de impact van technologische innovaties op het werk, de ontwikkelingen op de arbeidsmarkt en de vraag hoe ervoor te zorgen dat bedrijven en werknemers hier samen mee aan de slag gaan. In de periode tot juni 2019 wordt een groot aantal bijeenkomsten georganiseerd waar bedrijven en werknemers onderling en met elkaar aan de slag gaan om zo concrete initiatieven t.a.v. van geselecteerde thema's uit te werken. Deze bijeenkomsten zullen uitmonden in een grote afsluitende werkconferentie waarin de initiatieven zullen worden gepresenteerd.

- *Partnerschap met NRW*: na het kennismakingsbezoek van minister-president Armin Laschet van de Duitse deelstaat Noordrijn-Westfalen (NRW) in september vorig jaar, hebben het Havenbedrijf Rotterdam, de stad Rotterdam en het Nederlandse consulaat-generaal gezamenlijk op dinsdag 19 juni 2018 in Düsseldorf een zomerbijeenkomst georganiseerd. Er werd onder meer gesproken over het intensieve partnerschap, de nauwe economische banden tussen NRW en Rotterdam en de gemeenschappelijke uitdagingen op het gebied van transport en logistiek, stadsontwikkeling, de energietransitie en digitalisering. De bijeenkomst werd geopend door Minister Holthoff-Pförtner. CEO Allard Castelein van het Havenbedrijf Rotterdam en burgemeester Ahmed Aboutaleb van Rotterdam spraken over hun visies op de Smart Port en de Smart City van de toekomst. De komende tijd werken alle deelnemers aan een akkoord over infrastructuur en havens, dat eerder al in het regeerakkoord van NRW werd aangekondigd.

Mocht u vragen hebben naar aanleiding van de onderwerpen in deze briefing dan kunt u contact opnemen met Marlies Langbroek (+31 6 1175 2643 | M.Langbroek@portofrotterdam.com) of Mathijs Verhagen (+31 6 2338 3707 | MP.Verhagen@portofrotterdam.com).

Colofon

Kwartaalbriefing van het Havenbedrijf Rotterdam N.V., Uitgave 2-2018, 8e jaar, juli 2018

Havenbedrijf Rotterdam, External Affairs, 010 – 252 19 85 | Secretariaat_External_Affairs@portofrotterdam.com

HAVENBEDRIJF ROTTERDAM N.V.

Doel van het Havenbedrijf Rotterdam is de versterking van de concurrentiepositie van de Rotterdamse haven als logistiek knooppunt én industriecomplex van wereldniveau. Niet alleen in omvang, maar ook in kwaliteit. Het Havenbedrijf is dan ook voortrekker in de transitie naar duurzame energie en zet in op digitalisering om de haven en handelsstromen nog efficiënter te maken. De twee kerntaken van het Havenbedrijf zijn de duurzame ontwikkeling, beheer en exploitatie van de haven en het handhaven van de vlotte en veilige afhandeling van de scheepvaart.

Feiten en cijfers van het Havenbedrijf Rotterdam en de Rotterdamse haven:

Havenbedrijf Rotterdam: 1.150 werknemers, omzet ca. € 710 miljoen. www.portofrotterdam.com

Havengebied: 12.600 ha havengebied (land & water, waarvan ca. 6.000 ha bedrijfsterreinen). Lengte havengebied is ruim 40 km.

Werkgelegenheid: 180.000 arbeidsplaatsen. **Goederenoverslag:** ca. 470 miljoen ton goederen per jaar.

Scheepvaart: ca. 30.000 zeeschepen en 105.000 binnenvaartschepen per jaar.

Toegevoegde waarde: (direct en indirect) ruim € 21 miljard, ruim 3% van het BBP.